

A kollektív igényérvényesítés hazai lehetőségei

Bevezető gondolatok

A Kormány a 2015. január 14-ei ülésén elfogadott Új Polgári Perrendtartás Konceptiója szerint Magyarországon szükség van a csoportos perlés intézményének bevezetésére.¹ Az új jogintézmény kidolgozása, törvénybe iktatása előtt érdemes számba venni a hazánkban jelenleg alkalmazható kollektív igényérvényesítési mechanizmusokat.

A hatályos jogrend jelenleg is tartalmaz olyan jogintézményeket, melyekkel lehetőség van kollektív igényérvényesítésre. Azonban ezek egyikével sem az volt a jogalkotó célja, hogy a csoportos perlés letisztult *class action*-szerű modelljét vezesse be több-kevesebb változtatással hatályos jogrendünkbe, így az amerikai értelemben használt csoportos perről nálunk nem beszélhetünk. A következőkben azt mutatom be, hogy a jelenlegi anyagi és eljárásjogi szabályaink szerint miként van lehetőség kollektív jogérvényesítésre.

A tipikusan a kontinentális jogba tartozó jogintézményeink megismerésével könnyebben belátható, mennyiben különbözik hazánk jogrendszerének felépítése, jogpolitikai és jogszociológiai környezete az angolszász országokétól. Ez a tény kérdéssé teheti az amerikai csoportper-modell változtatások nélküli „átmásolásának” hatékonyságát. Ezt támasztja alá az Új Polgári Perrendtartás Konceptiója is. A koncepció megalkotói az ún. opt-in modellek mellett tették le a voksukat.

A jelenleg alkalmazható kollektív igényérvényesítési mechanizmusok körében elsőként a polgári jogi anyagi jogszabályokon alapuló magánjogi jogérvényesítést megvalósító engedményezést kell megemlíteni. Ugyanebbe a csoportba sorolható, de eljárásjogi jellegű a Pp-ben szabályozott pertársaság, amely a legközelebb áll a klasszikus értelemben vett csoportos perlés modellhez.

---

¹ Az új Polgári Perrendtartás Konceptiója – a Kormány 2015. január 14-ei ülésén elfogadott koncepció (<http://www.kormany.hu/download/f/ca/30000/20150128%20Az%20%C3%BAj%20polg%C3%A1ri%20perrendtart%C3%A1s%20koncepti%C3%B3ja.pdf>) (letöltve: 2015. május 29.) 41.

A magánjogi jogérvényesítés kategóriájába tartozó engedményezés és pertársaság jogintézménye után ki kell emelni a hatályos magyar anyagi jogi szabályozásban szereplő közérdekű kereseteket. Jelentős a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) által a fogyasztók érdekében indítható per, mely jogintézményt a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló az 1996. évi LVII. számú törvény (Tpv.) szabályoz.² Egyes jogirodalmi álláspontok szerint a GVH által indítható eljárás kvázi-csoportper, mely a magánjogi igényérvényesítés egyes jegyeit is magán hordozza.

Ebbe a kategóriába sorolható a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. számú törvény (Ftv.) 39. §-a alapján indítható közérdekű keresetet is³. Végül érdekességképp kiemelendő, hogy a Ptk. alapján a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazása miatt megindítható per is a közérdek védelmében indítható kollektív igényérvényesítési mechanizmusok közé tartozik.⁴

1. A magánjogi jellegű csoportos jogérvényesítést megvalósító intézmények

E körben az engedményezés és a pertársaság jogintézményeinek mélyreható vizsgálata és részletes kritikai elemzése szükséges. Fenti perjogi eszközök csoportos igényérvényesítési alkalmazásakor nagyszámú felperes ugyanazon vagy hasonló ténybeli/jogi alapokon nyugvó követelését ugyanazon alperessel szemben kívánja érvényesíteni. A csoport önszerveződő módon jön létre, és nem közérdekből indítja meg a pert az ügyész, kormányzati szerv, társadalmi szerv vagy közjogi méltóság.

1.1. Az engedményezés

Az engedményezés jogintézményét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. számú törvény (Ptk.) 6:193 – 6:201.§ szakaszai szabályozzák. Engedményezés során a jogosult a követelését szerződéssel másra

---

² NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés gazdaságtana és lehetőségei a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011.3. 170.

³ HORVÁTH ANDRÁS LL. M.: Magyar versenyjogi fejlemények – informátori díj, legal privilege és a csoportos per, Magyar Jog, 2010. 9. szám, 534.

⁴ KOVÁCS MÁRIA MÓNKA: Gondolatok a közérdekű keresetről, Magyarország és Nyugat-Európa viszonylatában, Jogi Fórum, 2008. 7.

ruházza át.⁵ Az átruházót engedményezőnek, a követelést megszerző felet engedményesnek nevezi a jogirodalom.

Az engedményezésről mihamarabb értesíteni kell a kötelezettet, hiszen egészen az értesítésig az eredeti jogosultnak (engedményező) teljesíthet. Azonban az értesítés megtörténtét követően a kötelezett csak az engedményest, mint új jogosultat elégítheti ki. A kötelezett viszont mindaddig az engedményezőnek köteles teljesíteni, amíg nem kap olyan teljesítési utasítást, amely az engedményes személyét, valamint az engedményes telephelyét, ennek hiányában székhelyét, természetes személy esetén lakóhelyét, ennek hiányában szokásos tartózkodási helyét vagy számlaszámát meghatározza. Ezt követően a kötelezett a teljesítési utasításnak megfelelően teljesíthet. Az ún. teljesítési utasítás akkor váltja ki a fenti joghatást, ha az utasítás az engedményezőtől származik, vagy az engedményes engedményezési okirattal vagy más hitelt érdemlő módon igazolja, hogy a követelést rá engedményezték. Ha az értesítés megjelölte az engedményest, de nem tartalmazza a teljesítési utasítást, ezt kizárólag az engedményes adhat.⁶

Fentiek ellenére az engedményezés érvényes létrejöttéhez nem szükséges a kötelezett hozzájárulása, hiszen olyan esetekben, mikor az engedményezés nem kizárt, az ő érdekei szempontjából közömbös, hogy az engedményező és/vagy az engedményes lép fel ellene.⁷

Az engedményezés folytán az engedményes a régi jogosult helyébe lép, tulajdonképpen alanycsere történik a kötelemben. Ezzel együtt az engedményesre átszállnak a követelést biztosító mellékkötelezettségből eredő jogok is.⁸ Ugyanakkor nem minden követelés ruházható át. Nem lehet engedményezés tárgya a jogosult személyéhez kötött követelés.⁹ Emellett a követelés akkor engedményezhető, ha az engedményezéskor már létezik az a jogviszony, amelyből a követelés fakad.¹⁰

A csoportos igényérvényesítés szempontjából szólni kell a régi Ptk-hoz tartozó Kommentár egyik megállapításáról. Eszerint – habár a Ptk. nem rendelkezik róla – a bírói gyakorlat elismeri a jövőbeli követelések engedményezését, sőt a jogirodalom és a bírói gyakorlat ugyancsak ismeri a követelések részleges, valamint tömeges engedményezését is.¹¹

---

⁵ Ptk. 6:193. § (1) bekezdés

⁶ Ptk. 6:198. § (1)-(2) bekezdés

⁷ EÖRSI GYULA: Kötelmi jog – Általános rész, Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., 26. változatlan kiadás, Budapest 2007. 222.

⁸ Ptk. 6:193. § (2)-(3) bekezdés

⁹ Ptk. 6:194. § (3) bekezdés

¹⁰ Ptk. 6:194. § (1) bekezdés

¹¹ Complex Jogtár Kommentár az 1959. évi IV. törvényhez, Kommentár a 328. §-hoz

A törvény az engedményezés formájára nem ad előírást, az engedményezés végbemehet írásban, szóban, de akár ráutaló magatartással is. A kötelező írásbeliség akkor is elkerülhető, ha olyan követelés átruházása az engedményezés tárgya, melynek alakiságára egyébként írásbeliséget ír elő a Ptk. valamely kógens szakasza. A gyakorlatban a kötelezett értesítésekor sem elvárt az írásbeli forma, ez szintén kockázatos lehet az engedményezésben részt vevő felek számára.¹²

Mivel az engedményezési szerződés megkötésére írásbeli forma nincs előírva, ezért a szóbeli szerződés tartalmának bizonyítása bizonyos esetekben nehézséget okozhat, így a bizonyítás során utólagos írásbeli megerősítést tartalmazó okirat is bizonyítékkul szolgálhat.¹³

Az engedményezés szabályainak ismertetését követően felmerül a kérdés: hogyan alkalmazható e jogintézmény csoportos igényérvényesítésre?

Ez az anyagi jogi jogintézmény az egyik kézenfekvő megoldása a csoportos jogérvényesítésnek. Képzeljük el, hogy a csoport tagjai azok, akik kárt szenvedtek, például ugyanazon gazdasági társaság miatt, követeléseiket egy személyre engedményezik. Ez a személy lehet a csoport valamelyik tagja, de egy faktor is. Az engedményezés megtörténtét követően az engedményes lép fel a károkozóval szemben, és pert indíthat az összes követelés érvényesítése érdekében.¹⁴

A fenti folyamat látszólag egyszerű. Az engedményezés tehát a csoportos igényérvényesítés egyik praktikus eszköze lehet? Ez a jogintézmény csupán kvázi csoportos perként használható fel, hiszen a jogalkotó nem azzal a céllal alkotta meg szabályait, hogy Magyarországon is bevezesse a csoportos perlés intézményét. Fentieket támasztják alá azok a problémák, melyek többek között a csoport létrehozásával és a perköltség megosztásával kapcsolatban merülnek fel.

Egy esetleges csoport két úton jöhet létre. Egyfelől megtörténhet, hogy nagyobb számú károsult önszántából összefog, és a csoport egyik tagjára vagy harmadik személyre/szervezetre bízta a jogérvényesítést. Másfelől azonban megszervezheti a csoportot kívülálló személy is. Ezzel kapcsolatban az ügyvédekre vonatkozó etikai normákat szükséges kiemelni. Amennyiben Magyarországon egy ügyvéd (pl. nagyobb sikerdíj reményében) csoport szervezésére adja fejét, annak a veszélynek teszi ki

---

¹² Complex Jogtár Kommentár az 1959. évi IV. törvényhez, Kommentár a 328. §-hoz

¹³ BDT2004.1058

¹⁴ NAGY CSONGOR ISTVÁN: Magánjogi igények érvényesítése a GVH határozatai alapján, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (1. évf.), 4. szám, 47.

magát, hogy megsérti a Magyar Ügyvédi Kamara etikai szabályzatát.¹⁵ Ezen szabályzat szerint ugyanis az ügyvéd köteles tartózkodni az ügyfélszerzés minden tisztességtelen formájától. Ezen tilalom értelmében az ügyvéd etikai, illetve fegyelmi vétséget követhet el azzal, hogy felhívja a károsultakat igényérvényesítésre; sőt már az is veszélyes lehet, ha az ügyvéd egy gazdasági társaság megkeresésével kívánja létrehozni a csoportot.¹⁶

A csoport tagjainak felhívása mellett más nehézségek is adódnak a szervezés során. Elsősorban informálni kell a tagokat a perlés lehetőségéről, meg kell őket győzni a csoportban való részvétel hasznosságáról. Ezt követően meg kell szerezni a hozzájáruló nyilatkozataikat, valamint ezt dokumentálni kell. Ezen cselekmények kétségekívül időt, pénzt és fáradságot jelentenek.¹⁷

A csoportszervezés a csoportos perlésnek olyan kiemelkedő jelentőségű kérdése, hogy a *class action* szülőhazájában külön „iparág” épült ki erre, és az ügyvédekre is jelentősen eltérő normák vonatkoznak. A csoport létrejöttének kérdésében és a csoport tagjainak jogi képviselőjére vonatkozó szabályozásban ütközik ki leginkább, az angolszász és a kontinentális jogterületek szabályozási módszerei közötti jelentős különbség.

Problémás lehet a perköltség viselésének kérdése is. Engedményezés során a csoport megszervezése olyan költségeket vet fel, melyek a tradicionális csoportos perlés során nem merültek volna fel. Továbbá érdekes kérdést lehet az is, hogy e költségek a perköltség részének tekinthetők-e, tehát kötelezhető-e a perveztes fél viselésükre.

Egy-egy csoport kialakítása során olyan szervezési, tájékoztatási költségek keletkeznek, melyek nem vonhatók a perköltség fogalma alá.¹⁸ Ebből egyenesen következik az is, hogy e költségeket nem fizeti meg a perveztes fél. Igazságtalan volna, ha a csoport megszervezésével kapcsolatos költségeket is rá hárítanák. Különös tekintettel arra, hogy ezen adminisztrációs és szerzési költségek tekintetében nehezen lenne magyarázható, hogy az engedményes, aki megvásárolta a követeléseket,

¹⁵ Magyar Ügyvédi Kamara 5/2008. (X.27.) MÜK Szabályzattal módosított 8/1999. (III.22.) MÜK SZABÁLYZATA, az ügyvédi hivatás etikai szabályairól és elvárásairól

¹⁶ NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés lehetőségei és gazdaságtana a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011. 3. szám, 170.

¹⁷ NAGY CSONGOR ISTVÁN: Magánjogi igények érvényesítése a GVH határozatai alapján, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (1. évf.), 4. szám, 47.

¹⁸ Pp. 75. § (1): *Perköltség – a törvényben meghatározott kivételeket nem tekintve – mindaz a költség, ami a felek célszerű és jóhiszemű pervitelével kapcsolatban akár a bíróság előtt, akár a bíróságon merült fel (előzetes tudakolozás és levelezés költsége, eljárási illeték, tanú- és szakértői díj, ügygondnoki és tolmácsdíj, helyszíni tárgyalás és szemle költsége stb.).*

miért hárítaná át a követelések megszerzésével kapcsolatos költségeit a kötelezettre.¹⁹

A költségek viselésével kapcsolatos bizonytalanság következtében a csoport megszervezésével járó költségeket minden bizonnyal a csoport tagjainak kell megfizetniük. Ez előzetes hozzájárulásként vagy sikerdíjas megbízás formájában történhet meg. A második esetben az engedményes vállalja a sikertelen jogérvényesítés kockázatát, azonban sikeresség esetén – a fentiek miatt –, csupán a kár összegének csak egy részét kapják meg a károsultak.²⁰ Így a károsult, aki azért engedményezte követelését, hogy azt érvényesítse, nem jut hozzá az őt megillető kártérítés teljes összegéhez.

Továbbá problémákat vethet fel az engedményezés megvalósulási formájának kérdése. A bírói gyakorlat elismeri az ún. tömeges engedményezések létét. Ez látszólag a jogintézmény csoportos igényérvényesítésként történő alkalmazását támasztja alá. Azonban nem kevés nehézséget okozhat adott esetben több tíz fős csoport esetében az, ha az engedményezés szóban történik meg. Az, hogy a Ptk. nem tartalmaz kógens szabályozást az engedményezés írásbeli formájáról, már egy bilaterális szerződésnél is problémákat vethet fel minden fél oldalán a későbbi jogérvényesítés során. Ez a probléma csak hatványozódik multilaterális szerződések esetén, sokszereplős ügyletekben.

Habár az engedményezés valóban a csoportos jogérvényesítés egyik eszköze lehet, sőt a bírói gyakorlat tanúsága szerint jelenleg is az, a jogintézményre vonatkozó szabályozás nem fed le minden olyan tárgykört, melyek rendezése feltétlenül szükséges a tömeges engedményezések eredményes működéséhez. Legnagyobb probléma itt is az amerikai modell szabályozásában és gyakorlatában hatékonyan megoldott költségviselés kérdése.

1. 2. A pertársaság

A csoportos igényérvényesítés polgári perjogi alapeszköze a pertársaság. Ez az a jogintézmény hasonlít leginkább a klasszikus amerikai class action modellre. Továbbá ehhez hasonlót kívánt bevezetni a magyarországi csoportos perlésre 2010-ben, a T/11332/6. számon benyújtott egységes

---

¹⁹ NAGY CSONGOR ISTVÁN: Magánjogi igények érvényesítése a GVH határozatai alapján, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (1. évf.), 4. szám, 48.

²⁰ NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés lehetőségei és gazdaságtana a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011. 3. szám, 170.

törvényjavaslat²¹. Ezért kiemelten fontos a pertársaság jogintézményének részletes vizsgálata.

A következőkben a pertársaság jogi szabályozása mellett azt vizsgálom, mennyiben felel meg ez a jogintézmény a csoportos jogérvényesítés hatékony működéséhez elengedhetetlen feltételeknek.

A polgári perben alapesetben egy felperes áll egy alperessel szemben, és a felperes szeretné érvényesíteni a követelését. Azonban számos perben előfordul, hogy akár több személy vesz részt az egyik oldalon, vagy akár több követelést érvényesítenek ugyanabban az eljárásban egyszerre. Amennyiben több kereset az eljárás tárgya, keresethalmazról beszélünk, az alanyi oldal többségét pedig pertársaságnak nevezi a jogirodalom. Amennyiben egyszerre jön létre az alanyi és tárgyi keresethalmazat is, úgy vegyes keresethalmazatról beszélhetünk.²²

A pertársaság olyan keresethalmazat, melyben vagy a felperesi vagy az alperesi vagy mindkét oldalon több személy szerepel.²³ A csoportos igényérvényesítés szempontjából a felperesi pertársaságnak van kiemelkedő jelentősége, hiszen ha az igényérvényesítésre jogosultak egy csoport tagjaivá válnak, az igényérvényesítés során felperesi pozícióban szerepelnek. Ilyen esetekben több felperes egy alperessel szemben érvényesíti követelését, tehát a csoportos perlés során a pertársaságnak szűkebb értelmezése valósul meg.

A pertársaság létrejötte a kényszerűsége vagy a célszerűsége vezethető vissza. Eszerint különböztetjük meg a Pp. 51. § a) pontja szerint megvalósuló kényszerű vagy egységes pertársaságot, továbbá a Pp. 51. § b) és c) pontjai alapján létrejövő egyszerű pertársaságot. A pertársaság e két típusát a létrejöttük jogalapján kívül a pertársak egymáshoz való viszonya is megkülönbözteti egymástól. A kényszerű pertársaságban a pertársak függőségének elve, míg az ún. egyszerű pertársaságban a pertársak függetlenségének elve érvényesül.

A kényszerűségeen alapuló egységes pertársaságban a Pp. 51. § a) pontja szerint több felperes együtt indíthat pert vagy több alperes együtt perelhető, hogyha a per tárgya olyan közös jog vagy olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, vagy ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.

A pertársaság e típusában a perben állás valamennyi érintett fél számára kötelező. A Pp. idézett szakaszában szereplő fordulatot azonban

---

²¹ A továbbiakban: Törvényjavaslat.

²² KAPA MÁTYÁS – SZABÓ IMRE – UDVARY SÁNDOR: A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata, I. kötet, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006., 164. o.

²³ Complex Jogtár Kommentár az 1952. évi III. törvényhez, Kommentár a Pp. 51. §-hoz

a kényszerűség szempontjából ketté kell bontanunk. A perben állás valóban kötelező, ha a per tárgya közös jog vagy közös követelés, mely csak egységesen dönthető el. Ha azonban a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne, akkor a jogszabály nyelvtani értelmezéséből kitűnik, hogy tényleges perben állásra nincs szükség.²⁴

A Pp. 51. § a) pontjában szabályozott egységes pertársaság két esetet hordoz magában. Abban az esetben, ha a per tárgya olyan közös jog vagy kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, kényszerű pertársaságról beszélünk. Ugyanis az „egységesség” megkívánja, hogy minden érintett fél perben álljon. Ezen esetekben a pertársaság létrehozása egyértelműen a felperesek feladata, ugyanis a kötelező perben állás hiánya perakadályt képez. Ezen esetekben pertársaság létrehozása nélkül a pert nem bírálják el érdemben.²⁵ A fentiekkel szemben az egységes pertársaság nem kényszerű formájáról beszélhetünk, ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjed.²⁶²⁷

Ha a felek perben állása kötelező, a per kimenetelére egyes fél vagy felek perben nem állása jelentős hatással van. Amennyiben nem minden perben állásra kötelezett fél szerepel alperesként a keresetlevélben, és a felperes a bíróság felhívása ellenére sem vonja perbe a perben állásra kötelezett többi félt vagy feleket, akkor a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül elutasítására (Pp. 130. § (1) bekezdés g) pont) vagy a per megszüntetésére kerül sor (Pp. 157. § (1) bekezdés a) pont).²⁸

A Pp. 51. § a) pontja alapján létrejövő egységes pertársaságban a felek egymás közötti viszonyában, a Pp. 52. § (1) bekezdésében szabályozott, ún. függőség elve érvényesül. Eszerint az egységes pertársaságban bármely pertárs perbeli cselekményei arra a pertársra is kihatnak, aki valamely határidőt, határnapot vagy cselekményt elmulasztott, feltéve, hogy mulasztását nem pótolta. Azonban az egységes pertárs nem teheti meg a másik fél helyett az ún. anyagi rendelkező cselekményeket: nevezetesen egyezséget nem köthet, jogról nem mondhat le, s jogot nem ismerhet el.

---

²⁴ KAPA MÁTYÁS – SZABÓ IMRE – UDVARY SÁNDOR: A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata, I. kötet, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006., 164 – 165.

²⁵ Ennek leggyakoribb esete a tulajdonközösség megszüntetése iránti per.

²⁶ KISS DAISY: A polgári per titkai, 2. átdolgozott kiadás, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2009., 219-220.

²⁷ Ennek tipikus esete, ha az ingatlan tulajdonjoga iránt az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonos ellen indított per megindítását a nyilvántartásba bejegyezték, s ezek után más személy szerez az ingatlanra bejegyzett tulajdonjogot. Ilyenkor a fent megjelölt perben hozott ítélet tulajdonképpen az új tulajdonosra is kiterjed. Ez csak jóhiszemű és ellenérték fejében szerző új tulajdonosra igaz, amennyiben perfeljegyzés is volt.

²⁸ KAPA Mátyás – SZABÓ Imre – UDVARY Sándor: uo.

Érdekes kérdést vet fel, hogy a bíróság hogyan értékeli a pertársak egy-egy cselekményét akkor, ha azok ellentétesek egymással. Erre a kérdésre a Pp. 52. § (2) bekezdése adja meg a választ. E rendelkezés szerint, ha az egységes pertársaságban szereplő pertársak cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adataival együtt, azok figyelembevételével bírálja el.²⁹

Vitathatatlan, hogy a tradicionális csoportos igényérvényesítést, tehát ha csekély mértékű polgári jogi igényeket együtt kívánnak az anyagi jogi jogosultak érvényesíteni, leginkább a célszerűségen alapuló egyszerű pertársaság jogintézményével lehet megvalósítani. Azonban a pertársaság e típusának esetében is két fajta jogintézményről beszélhetünk, melyeket a Pp. 51. § b) és c) pontja szabályoz.

A Pp. 51. § b) pontja szerint egyszerű pertársaság jöhet létre akkor, ha a perbeli követelés, melynek az alperesek az alanyai, ugyanabból a jogviszonyból származik. Ez általában kötelezetti személytöbbség esetén merül fel, azzal a kizáró feltétellel, hogy ez az egyetemlegesség ne eredményezzen egységes pertársaságot.³⁰

Egyszerű pertársaság másik esetéről akkor beszélhetünk, hogyha a követelések hasonló ténybeli és jogi alapból erednek. Itt tehát nem csak alanyi, hanem tárgyi keresethalmazat is keletkezik, hiszen a követelés ténybeli alapja nem azonos, hanem csupán hasonló.

További feltételként jelenik meg, az egységes pertársasághoz képest jóval lazább pertársak közötti kapcsolatok miatt, hogy a bíróság illetékességének valamennyi alperessel szemben megállapíthatónak kell lennie a Pp. 40. §-nak alkalmazása nélkül. Ez a fordulat azt jelenti, hogy Pp. 40. § (3) bekezdése azon különös szabályát, mely szerint a pertársaság esetén bármely pertársra illetékes bíróság a többi pertársra is illetékes, nem kell alkalmazni a bíróság illetékességének megállapításához. Azaz az általános illetékességet alapul véve az összes alperesnek a perbíróság illetékessége alá kell tartoznia.³¹

Kialakult bírói gyakorlat van arra, hogy mi bizonyul hasonló ténybeli, illetve jogi alapnak. Hasonló a jogi alap, ha az összes peres féllel szemben támasztott igény ugyanazon jogszabályon alapszik. A ténybeli alap hasonlóságát pedig esetenként külön kell vizsgálni. Általános tétel viszont,

---

²⁹ KAPA MÁTYÁS – SZABÓ IMRE – UDVARY SÁNDOR: A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata, I. kötet, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006., 177 – 179.

³⁰ Tipikus esete a pertársaság e fajtájának a házassági per bírósága előtt a házaspár gyermekeinek származására vagy elhelyezésére vonatkozó kereset.

³¹ KAPA MÁTYÁS – SZABÓ IMRE – UDVARY SÁNDOR: uo. 174 – 177.

hogy ha több kereset elbírálásához egészben vagy nagyrészt azonos bizonyítás szükséges, a ténybeli hasonlóság megállapítható.³²

Az egyszerű pertársaság esetében a felek közötti viszonyra az ún. függetlenségi elv a jellemző. Ennek lényege, hogy az egyik pertárs cselekménye a másik pertárs cselekményére nem hat ki. A törvény szövege szerint egyik pertárs cselekménye nem szolgálhat a másik pertárs előnyére vagy hátrányára. Ki kell azonban emelni, hogy egyszerű pertársaság esetében a határnapra szóló idézést, valamint az érdemi határozatot az abban közvetlenül nem érdekelt pertárral is közölni kell. Ez az előírás azonban nem töri át a függetlenség elvét,³³ mert annak indoka, hogy a törvény előírja ezt a bizonyos tájékoztatási kötelezettséget az, hogy a függetlenség nem jelent érdektelenséget is.³⁴

Lényegesek a Pp-ben szereplő pertársak költségviselésére vonatkozó szabályok. Egységes pertársaság esetén a bíróság egyetemlegesen kötelezi a pervesztes pertársakat a perköltség megfizetésére. Ez azt jelenti, hogy a pernyertes fél bármelyiküktől a teljes perköltséget követelheti. Azonban a teljes összeget kifizető pertárs ezt követően saját pertársa ellen fordulhat a rá eső rész kifizetése érdekében. Egyszerű pertársaságnál a pervesztes pertársakat főszabály szerint egyenlő arányban kell a perköltség megfizetésére kötelezni. Ha azonban a pertársak perbeli érdekeltsége jelentősen eltérő, a bíróság érdekeltségük arányában marasztalja őket. Az a perköltség azonban, amely kizárólag a pertársak egyikének perbeli cselekménye folytán merült fel, a többi pertársat nem terheli.³⁵

Már a jogszabályszerző grammatikai elemzéséből megállapítható, hogy a szó amerikai értelmében vett csoportos igényérvényesítésre az egyszerű pertársaság intézménye alkalmazható. Hiszen az egységes (kényszerű) pertársaságot, ahogy azt már fentebb is említettem, jogszabály hozza létre, különben nem valósulhat meg a per érdemi eldöntése.

Vitathatatlan, hogy a *class action*-szerű csoportszervezés során nem vezet a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításához vagy a per megszüntetéséhez az, ha adott esetben nem minden érintett tagja a felperesi pertársaságnak. A hagyományos csoportos perekben viszont jogosultak tömegei vesznek részt, akik az esetek többségében nem

---

³² Complex Jogtár Kommentár az 1952. évi III. törvényhez, Kommentár a Pp. 51. §-hoz

³³ KISS DAISY: A polgári per titkai, 2. átdolgozott kiadás, HVG – ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2009., 221. o.

³⁴ KAPA MÁTYÁS – SZABÓ IMRE – UDVARY SÁNDOR: A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata, I. kötet, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006., 180. o.

³⁵ Complex Jogtár Kommentár az 1952. évi III. törvényhez, Kommentár a Pp. 82. §-hoz

ugyanazon alapkötelem miatt kívánnak kártérítést, így gyakran nem is ismeri egymást a csoport minden tagja.

Mivel a Pp. 51. § b) pontja a pertársaság azon esetét szabályozza, mikor a követelések ugyanazon ténybeli- és jogi alapból erednek, kétségtelen, hogy a Pp. 51. § c) pontjában szabályozott egyszerű pertársaság (követelések hasonló ténybeli- és jogi alapból erednek) alkalmasabb a csoportos igényérvényesítésre. Azonban a jogalkotó jogpolitikai célja e jogintézmény létrehozásakor sem a sokszereplős kártérítési perek lefolyását megkönnyítő csoportos perlés hatékony szabályozása volt.

A Pp. említett szakaszában szabályozott esetben ugyanis a csoportképzésnek alapja az, hogy hasonló tény- és jogkérdések merülnek fel az egyes követelések között. Ezek azonban nem csak egységesen dönthetőek el, és az egyik követelésről hozott döntés a perben való részvétel nélkül nem terjed ki a pertársakra. Kiemelendő, hogy ezek a követelések nem ugyanazon jogviszonyból származnak.

E pont alapján létrejövő pertársaságban a felek között a függetlenség elve érvényesül, tehát rendelkezési joguk és önállóságuk fennmarad, azaz egyik pertárs cselekménye vagy mulasztása sem szolgálhat a másik pertárs előnyére vagy hátrányára.

Fentieket olvasva az egyszerű pertársaság második típusa látszólag alkalmas polgári jogi igények tömeges érvényesítésére, azonban a jogszabályi rendelkezések mögött olyan problémák ütnek fel a fejüket, melyek többsége már az engedményezés jogintézményénél is szembeötlött. Ebbe a körbe tartozik: az ügyvédekre vonatkozó etikai szabályzat, az ügyvédi költség viselésének szabályai és a csoport megszervezésével és annak költségeivel kapcsolatos problémák.

A csoport megszervezésével kapcsolatos nehézségeket (perbeli cselekmények összehangolása, a felek nagy számából adódó adminisztrációs teher stb.) csökkentheti, ha a felperesek meghatalmazzák ugyanazt a képviselőt a per bírósága előtti eljárásra. Ilyenkor a csoport képviselője egységesen képviseli a csoport álláspontját. Ez egyfelől csökkenti az adminisztrációs terhet, hiszen főszabály szerint (a fél vagy törvényes képviselője idézését kivéve) a bírósági iratokat csak a képviselőnek kell kézbesíteni. Azonban a perbeli meghatalmazáshoz kapcsolódó követelmények problémát jelenthetnek egy nagy létszámú csoport megszervezése esetén. A pertársaság létrejöttének egyik formája, hogy a felperesek ugyanazt az ügyvédet bízzák meg. A meghatalmazás formai követelményei kapcsán ez a megoldás a legegyszerűsebb, hiszen az ügyvédnek adott meghatalmazást elegendő, ha azt a fél és az ügyvéd

saját kezűleg aláírja. Az ilyen formában elkészített meghatalmazás teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül.³⁶ Azonban ezen előírás relevanciáját csökkenti, hogy az ügyvéd hazánkban – a már említett etikai szabályok miatt – nem vehet részt aktívan csoport megszervezésében.

A másik megoldás az lehet, ha a felek civil szervezetet bízhatnak meg képviselőjükkel. A civil szervezetek aktívan részt vehetnek a csoportszervezésben, azonban a Pp. 67. § (1) bekezdésének g) pontja szerint az érdekképviselői célra alapított szervezetek meghatalmazottként csak saját tagjaik nevében járhatnak el, és csak olyan perben, melynek tárgya a szervezet alapszabályában meghatározott érdekképviselői célok körébe vonható. Az pedig kétség kívül nagy adminisztratív terhet jelent, hogy minden csoporttag ugyanazon szervezet tagja legyen, vagy azzá váljon, továbbá közokiratba vagy teljes bizonyító erővel rendelkező magánokiratba foglalt meghatalmazást adjon.³⁷

Leszögezhető, hogy habár az egyszerű pertársaság jogintézménye áll legközelebb az amerikai class action modellhez, a ma hatályos szabályozás mégsem alkalmas arra, hogy jogosultak tömegesen, hatékonyan érvényesíthessék igényeiket egy-egy kötelezettel szemben. *„Pertársaság körében valójában megtöbbszörözött önálló eljárásokról beszélünk, melyeket célszerűségi szempontból egy eljárásban kezelnek. (...) Lényegében a hagyományos bírósági igényérvényesítés speciális fajtája, de nem kollektív igényérvényesítési modell.”*³⁸

A jelenlegi magyar szabályozásban, az engedményezés és a pertársaság jogintézményének vizsgálata után újfent kicsúcsosodik, hogy nagyszámú jogosult igényérvényesítésének esetén a legtöbb akadályt a csoport megszervezése, a csoport képviselője, valamint a költségek jelentik.

2. A GVH által indítható „csoportper”?

*„A GVH által indítható csoportper: paradigmaváltó holtjog?”*³⁹

A GVH által indítható közérdekű keresettel ez ideáig csupán egyetlen alkalommal éltek a magyar joggyakorlatban. 2012 januárjában a GVH három lakáshirdetésekkel foglalkozó internetes portállal szemben indított pert. Az eljárás eredményeként a GVH a weblapok üzemeltetőit bíróság

³⁶ Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 26. § (1)-(2) bekezdés

³⁷ NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés lehetőségei és gazdaságtana a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011. 3. szám, 167.

³⁸ ARANYI PÉTER: A fogyasztók kollektív igényérvényesítésének modelljei és módszerei, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. 1. szám, 50-51.

³⁹ NAGY CSONGOR ISTVÁN: uo. 170.

fizetésére kötelezte, a határozat nyilvánosságra hozatalát és a jogsértő magatartást abbahagyását írta elő.⁴⁰

A GVH által indítható közérdekű per megítélése kérdéses. Amennyiben a per megindítására jogosultak személye és a megszülető ítélet lehetséges tartalmát vesszük figyelembe, a GVH által indítható per közérdekű per. Ha azonban a csoportképzési szabályokat vizsgáljuk, melyek szerint a fogyasztók meghatározható körére kell, hogy vonatkozzon a kereset, a GVH által indítható kereset kvázi csoportpernek is tekinthető.

A GVH mint országos illetékességű, autonóm államigazgatási szerv látszólag kiválóan alkalmas fogyasztói tömegek érdekeinek érvényesítésére. A jogalkotót egyfelől az előbbiekben leírtaknak, másfelől annak a felismerése indította e jogintézmény létrehozására, hogy az egyéni fogyasztók – annak ellenére, hogy kár éri őket – sokszor a hosszadalmas és költséges pereskedést elkerülendő nem fordulnak bírósághoz vagy a GVH-hoz. Azért jött tehát létre a GVH által indítható per, hogy a fogyasztók helyett részben a versenyjogsértés szankcionálására, részben az érdeksérelem orvoslására, a köz érdekében indulhasson eljárás. Ez a típusú actio popularis elsődlegesen a fogyasztói érdekeket szolgálja.⁴¹

A Tptv. záró rendelkezései között a 92. § szabályozza a fent megjelölt jogintézményt. Az (1) bekezdés szerint: *„A Gazdasági Versenyhivatal pert indíthat a fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése iránt, ha a vállalkozásnak a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozó jogsértő magatartása a fogyasztók széles, a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti.”*

Az eljárás megindításának tehát feltétele, hogy a jogsértés a fogyasztók széles körét, ezáltal a közérdeket is érintse, továbbá a fogyasztók azonosíthatók legyenek, és azonos helyzetben legyenek. Mivel a fogyasztók konkrét meghatározása nem feltétel, ezért a Tptv. szerint opt-out rendszerű csoportper megindítására van lehetőség. Ez azt jelenti, hogy a per megindulásához nem szükséges a fogyasztók hozzájárulása, ezt a törvény vélelmezi. Megjegyzendő azonban, hogy a jogszabály ugyan nem mondja ki, de utal rá, hogy a fogyasztók a csoportból kiléphetnek. A Tptv. 92. § (8) bekezdése szerint ugyanis: *„Az e § szerinti, a Gazdasági Versenyhivatal általi igényérvényesítés nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy a jogsértővel szemben a polgári jog szabályai szerint igényét önállóan érvényesítse.”*⁴² Önálló igényérvényesítésre ugyanis értelmetlen

---

⁴⁰ Közérdekű keresetet indított az ingatlandepo ügyben a GVH (<http://www.jogiforum.hu/hirek/26927>) (letöltve: 2014. január 10.)

⁴¹ Complex Jogtár Kommentár az 1996. évi LVII. törvényhez, Kommentár a 92. §-hoz

⁴² Tptv. 92. § (8) bekezdés

lenne lehetőséget adni olyan esetben, ha a fogyasztó nem lenne képes kilépni a csoportból. A kötelező csoporttagság intézménye továbbá alkotmányos aggályokat is felvetne, mondhatni szembe menne az önrendelkezési joggal. Fentiek fényében azonban a jogszabály egyik nagy hiányosságának tekinthető, hogy nem tartalmaz a kilépésre vonatkozó direkt szabályozást.⁴³

Itt kell kiemelnem, hogy a GVH által indítható közérdekű kereset és a későbbiekben bemutatásra kerülő Ftv. szerint indítható kereset sem eredményez perfüggőséget és res iudicatát az egyedi felperesekkel szemben.⁴⁴

Az eljárás lefolytatásának további feltétele, hogy csak akkor indulhat meg a fogyasztók érdekében a csoportper, ha egyúttal a GVH versenyfelügyeleti eljárást is folytat ugyanezen jogsértés miatt. Amennyiben a versenyfelügyeleti eljárás már folyamatban van, a bíróság a GVH kérelmére a per tárgyalását felfüggesztheti a versenyfelügyeleti eljárás befejezéséig.⁴⁵

A GVH által indítható csoportos igényérvényesítést a határidőre vonatkozó előírás is nehezíti. A törvény a jogsértés bekövetkeztétől számított három éves jogvesztő határidőt ír elő a per esetleges megindítására, mely határidőbe nem számít bele a versenyfelügyeleti eljárás időtartama.⁴⁶ Ezek a határidőre vonatkozó előírások minden bizonnyal sokat levonnak a jogintézmény hatékonyságából, nagyban közrejátszanak abban, hogy a csoportpert a gyakorlatban nem alkalmazzák. Könnyen belátható, hogy a szűkös objektív határidő miatt csupán a „nyilvános jogsértések” esetén tud időben megindulni a per. A „titkos” jogsértések esetében több év is eltelhet addig, míg a jogsértést a közvélemény is felfedezi.⁴⁷

A Tptv. 92. § (4) bekezdése azon túl, hogy részletszabályokat ír elő arra, hogy a fogyasztóknak milyen feltételeknek kell megfelelniük, meghatározza azt is, hogy a bíróság mire kötelezheti a jogsértő vállalkozót. Feltétel, hogy a jogsértés fogyasztók széles körét érintse, azonosíthatóak legyenek, és a jogalap valamint a kártérítési összeg tekintetében azonos helyzetben legyenek. A GVH keresetében kérheti a bíróságot, hogy kötelezze a jogsértő vállalkozást a követelések teljesítésére, továbbá ellenkező esetben kérheti, hogy a bíróság állapítsa

---

⁴³ NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés lehetőségei és gazdaságtana a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011. 3. szám, 171.

⁴⁴ Tptv. 93. §

⁴⁵ Tptv. 92. § (2) bekezdés

⁴⁶ Tptv. 92. § (3) bekezdés

⁴⁷ NAGY CSONGOR ISTVÁN: uo.

meg a jogsértés tényét a keresetben meghatározott valamennyi fogyasztóra kiterjedő hatállyal. Hogyha az ítéletben az utóbbi fordulat szerepel, a jogsértéssel érintett fogyasztónak a vállalkozó ellen indított perében csupán a kárának összegét és a jogsértés és kár közötti összefüggést kell bizonyítania.⁴⁸ Emellett a bíróság ítéletben feljogosíthatja a GVH-t, hogy a jogsértő vállalkozás költségére az ítéletet országos napilapban közlétegye vagy egyéb formában nyilvánosságra hozza.⁴⁹ A szabályozásnak ez az a része, mely az effajta közérdekű pert elhatárolja az Ftv. és a Ptk. alapján indítható eljárástól, ezzel egyúttal az amerikai modellhez közelítve a GVH által indítható kvázi csoportper.

Végül az ítélet végrehajtásáról rendelkezik a törvény, melyben visszakanyarodik az egyéni jogérvényesítéshez. A bíróság az ítéletében meghatározza a jogosult fogyasztók körét, megadja azonosításukhoz szükséges adatokat.⁵⁰ Amennyiben a bíróság ítéletében a jogsértő vállalkozást a követelések kielégítésére is kötelezte, azokat a vállalkozás önkéntesen köteles teljesíteni. Ennek hiányában a jogosult fogyasztó bíróságtól kérheti az ítélet végrehajtását. Ennek során a fogyasztó jogosultságát a bíróság a végrehajtási lap kiállítására irányuló eljárásában vizsgálja meg.⁵¹

Nyilvánvaló, hogy amennyiben a vállalat nem teljesít önkéntesen, a jogérvényesítés újra egyéni lesz, és hasonló nehézségekbe ütközik, mintha az adott fogyasztó a csoportos perelés nélkül érvényesítette volna az igényét. Felmerülhet az az aggály, hogy mivel sokszor kisértékű polgári jogi igény kielégítéséről van szó, a fogyasztók esetlegesen nem vállalják a peres eljárások okozta kellemetlenségeket. Amennyiben a jogsértő vállalat általánosságban tagadja meg a teljesítést, rendszerszintű problémáról beszélhetünk, mely újfent szabályozást kíván, de egy-egy fogyasztóval szemben megtagadott teljesítés is kényelmetlenségeket szül.⁵²

Belátható, hogy a fentiekben bemutatott GVH által indítható per közel sem olyan hatékony, és merőben más típusú, mint az Amerikai Egyesült Államokban előszeretettel alkalmazott *class action*. Ez a jogintézmény csak fogyasztókkal szembeni jogsértések esetén alkalmazható, azon túl számos eljárásjogi feltételnek teljesülni kell a per megindításához, a végrehajtási szakra vonatkozó előírások pedig visszakanyarodnak az egyéni jogérvényesítés talajára.

---

⁴⁸ Tptv. 92. § (4) bekezdés

⁴⁹ Tptv. 92. § (6) bekezdés

⁵⁰ Tptv. 92. § (5) bekezdés

⁵¹ Tptv. 92. § (7) bekezdés

⁵² NAGY CSONGOR ISTVÁN: A csoportos igényérvényesítés lehetőségei és gazdaságtana a magyar jogban, Jogtudományi Közlöny, 2011. 3. szám, 171.

Némileg javít a kárt szenvedett fogyasztók helyzetén, az ún. kötelezettségvállalás Tptv. 75.§-ában szabályozott jogintézménye. Ennek lényege, hogy az a vállalkozás, mellyel szemben versenyfelügyeleti eljárás folyik, ha nem is tartja megalapozottnak a vele szembeni eljárást, de kételyei vannak, hogy marasztalás nélkül véget érhet-e az eljárás, felajánlhat bizonyos jóvátételt a GVH részére. Ezzel az okozott jogsértést orvosolja, amennyiben a GVH elfogadja a kötelezettségvállalását. Jól látható azonban, hogy a jogintézménnyel a jogalkotó célja nem a tömegesen kárt szenvedett fogyasztók érdekvédelme volt, sokkal inkább a kárt okozó vállalkozások kimentési lehetősége, annak érdekében, hogy a kötelezettségvállalás fejében vele szemben a versenyfelügyeleti processzust megszüntessék.⁵³

3. A kollektív igényérvényesítést közérdekből megvalósító jogintézmények

A következőkben csupán áttekintem a közérdekű keresetek megvalósulási lehetőségeit a magyar jogban, hiszen a közérdekű kereset – hagyományos értelemben – jogszabály által arra feljogosított személy bíróság előtt jogérvényesítése a közérdek védelme érdekében. A klasszikus amerikai csoportos perekben a csoport képviselője nem ilyen jogszabály által előírt alapokon nyugszik, továbbá a *class action* működése alapvetően magánjogi jogérvényesítésre épül. A következő igényérvényesítési formák távolról sem „rokonai” az amerikai megoldásnak.

3.1. Az Ftv. alapján indítható közérdekű kereset

A fogyasztói szerződésekben, a gyengébb és erősebb piaci szereplők között, olyan aszimmetrikus viszony alakul ki, mely megkívánja a fogyasztók érdekvédelmének, igényérvényesítési lehetőségeinek többféle szabályozását. Ezt támasztja alá az is, hogy a Tptv-ben megjelenő szabályozáson túl, büntetőjogi szabályokat is találunk a fogyasztók védelme érdekében. A polgári jogi alapokon álló Ftv. szintén tartalmaz rendelkezéseket fogyasztók csoportos jogérvényesítéséről.

A hazai jogrendszer is kiemelt szerepet szán a fogyasztók jogérvényesítésének. A fogyasztók érdekvédelmét szolgálja a

---

⁵³ NAGY CSONGOR ISTVÁN: Magánjogi igények érvényesítése a GVH határozatai alapján, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (1. évf.), 4. szám, 171.

Fogyasztóvédelmi Hatóság közigazgatási eljárása, a békéltetőtestületi eljárás, az Fttv-ben szabályozott fogyasztói csoportok szervezőjével szemben lefolytatható eljárás, a Magyar Nemzeti Bank (korábban: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete) által indítható egyes eljárások, továbbá a későbbiekben ismertetendő, az általános szerződési feltételek tisztességtelensége miatti közérdekű keresetindítás. Emellett természetesen ebbe a kategóriába is besorolható a GVH által indítható csoportper is.⁵⁴

Az Ftv. 38-39. §-ai részletes szabályozást tartalmaznak arról, hogy közérdekből milyen feltételekkel és mely jogalanyok indíthatnak pert. A kereset megindításának feltételei nagyban hasonlóak az előző alfejezetben vizsgált, GVH által indítható csoportper szabályaihoz. Az Ftv. 38. § (1) bekezdése értelmében: *„A fogyasztóvédelmi hatóság vagy a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesület pert indíthat a fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítése iránt az ellen, akinek a 45/A. § (1)-(3) bekezdésében meghatározott fogyasztóvédelmi rendelkezésekbe ütköző tevékenységét a fogyasztóvédelmi hatóság jogerősen megállapította, ha a jogsértő tevékenység a fogyasztók széles, személyében nem ismert, de a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti.”* Az Ftv. 39.§ (1) bekezdése bővíti a per megindítására jogosultak körét: *„Ha a vállalkozás jogszabálysértő tevékenysége a fogyasztók széles, személyében nem ismert, de a jogsértés körülményei alapján meghatározható körét érinti vagy jelentős nagyságú hátrányt okoz, és az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik, az ügyészt vagy a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesületet keresetindítási jog illeti meg.”* Látható, hogy szembeötlő különbség a per megindítására jogosultak személyében van,⁵⁵ viszont itt is a fogyasztók széles körét érintő jogsértésről van szó, továbbá az sem képez perakadályt, ha a fogyasztók személye nem állapítható meg. A per megindításának feltételeként megjelölt fogyasztók széles körének érintettsége, és a jelentős hátrány kiküszöbölése nem konjunktív feltétel. Megállapítható tehát, hogy nem feltétlen kell bekövetkeznie a fogyasztóvédelmi jogsérelemnek a közérdekű kereset benyújtásához, elegendő a fogyasztók nagyobb csoportjának érintettsége is.⁵⁶

A per megindítására megadott határidő itt is szűkös, ez akadályozza a jogszabály hatékony alkalmazását. Az Ftv. 38. § (2) bekezdése

---

⁵⁴ BAKOS KITTI: A fogyasztói csoportok igényérvényesítése, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (4. évf.) 2. szám, 110-114.

⁵⁵ Az Ftv. 39. § (2) bekezdése tovább bővíti a perindításra jogosultak körét az EGT tagállamokban tevékenységet kifejtő érdekvédelmi szervezetekre.

⁵⁶ MOLNÁR GÁBORNÉ – ZSIGMONDNÉ DR. BENKE ÉVA: Az ügyészség és a fogyasztóvédelem, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (3. évf.) 2. szám, 95.

értelmében a jogsértés bekövetkezésétől számított három év – vagy ha külön törvény a fogyasztók polgári jogi igényeinek elévülésére rövidebb időtartamot állapít meg, akkor annak – eltelte után perindításnak nincs helye. E határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. Ha a jogsértő magatartás folyamatos, a határidő a magatartás abbahagyásakor kezdődik. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetik meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

Az Ftv. alapján indítható actio popularis előírásai az ítélet tartalmát és végrehajtását tekintve is jóval szűkösebbek a GVH csoportos perére vonatkozóknál. A közérdekű kereset elbírálása eredményeképp a bíróság az ítéletben feljogosíthatja az igényérvényesítőt, hogy a jogsértő költségére az ítéletet országos napilapban közzétegye.⁵⁷ Emellett a jogsértő köteles a sérelmet szenvedett fogyasztó igényét az ítéletnek megfelelően kielégíteni. Ez azonban nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy a jogsértővel szemben a polgári jog szabályai szerint igényét érvényesítse.⁵⁸

Megállapítható, hogy az Ftv. 38-39. §-ban szereplő közérdekű kereset még kevésbé lehet alkalmas csoportos fogyasztói jogérvényesítésre az előző alfejezetben vizsgált GVH által indítható csoportperhez viszonyítva.

3.2. A tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazása miatt megindítható közérdekű per

A GVH által indítható csoportper, továbbá a Ftv. szabályai között megtalálható közérdekű kereset mellett a Ptk-ban is találhatunk szakaszokat, melyek lehetővé teszik meghatározott szervezetek számára közérdekű kereset indítását abból a célból, hogy a fogyasztói szerződés részévé vált/váló tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását kérjék bíróságtól a fogyasztók jogainak védelme érdekében.⁵⁹

A fogyasztói szerződések tekintetében különösen gyakoriak az ún. blankettaszerződések, melyek célja a szerződéskötés megkönnyítése. Ezek a szerződések azonban jellemzően olyan kikötéseket is tartalmaznak, melyek általános szerződési feltételnek minősülnek. Általános szerződési feltétel az olyan szerződési feltétel, melyet az egyik fél előre és egyoldalúan határozott meg, továbbá ha azt több szerződés megkötése

---

⁵⁷ Ftv. 39. § (3) bekezdés

⁵⁸ Ftv. 38. § (6) bekezdés

⁵⁹ Ptk. 6:105. § (1) bekezdés

céljából hívta életre. Mivel az effajta szerződések elkészítése során hiányoznak a klasszikus szerződési mechanizmus garanciái, és a felek jellemzően nincsenek azonos erőpozícióban, az általános szerződési feltételt kidolgozó fél általában a saját oldalára billenti a mérleget.

Mi számít tisztességtelen kikötésnek? A Ptk. 6:102. § (1) bekezdése szerint *„tiszteségtelen az az általános szerződési feltétel, amely a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel alkalmazójával szerződő fél hátrányára állapítja meg”*.⁶⁰ A törvény továbbiakban előírja, hogy fogyasztói szerződések esetében elegendő az is a szerződési feltétel tisztességtelen mivoltának megállapításához, ha az nem világos vagy érthető.⁶¹

A Ptk. 6:105.§ (1) bekezdése értelmében a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt közérdekű keresetet indíthat az ügyész, a miniszter, az autonóm államigazgatási szerv, a kormányhivatal, a központi hivatal vezetője; a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője; a gazdasági és szakmai kamara vagy érdekképviseleti szervezet; és az általa védett fogyasztói érdekek körében a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesület, valamint az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának joga alapján a fogyasztói érdekek védelmére létrejött szervezet.⁶²

Közérdekű kereset alapján a bíróság megállapítja a tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségét, mégpedig az alkalmazóval szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal, és elrendeli, hogy a szerződési feltétel alkalmazója a saját költségére gondoskodik a szerződési feltétel tisztességtelenségét megállapító közlemény közzétételéről.⁶³

A Ptk. 6:103.§ (3) bekezdése igen szigorúvá teszi a szabályozást. Ezen szakasz alapján a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen szerződési feltétel semmis. A semmisségre a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.⁶⁴ A szabályozást tovább szigorítja és a fogyasztók védelmét szolgálja az a bekezdés is, mely kimondja, hogy olyan általános szerződési feltételek tisztességtelensége is megállapítható, melyeket fogyasztókkal történő szerződéskötések céljából határoztak meg és nyilvánosságra hoztak, abban az esetben is, ha a tisztességtelen

---

⁶⁰ Ptk. 6:102. § (1) bekezdés

⁶¹ Ptk. 6:103. § (2) bekezdés

⁶² Ptk. 6:105§ (1) bekezdés

⁶³ Ptk. 6:105.§ (2) bekezdés

⁶⁴ Ptk. 6:103.§ (3) bekezdés

feltétel még nem került alkalmazásra.⁶⁵ Ezen az alapon a per azzal szemben is megindítható, aki az említett szerződési feltételeket nyilvánosan ajánlja.⁶⁶

A közérdekű kereset megindítására jogosult fentebb említett szervek közül az ügyészi tevékenység büszkélkedhet kiemelkedő eredményekkel. Hatékonyságuk abban rejlik, hogy a legtöbb ügyész által indított eljárás kellő nyilvánosságot kap, továbbá nagyban hozzájárulnak a joggyakorlat fejlesztéséhez és a nyilvánosság révén a piaci résztvevők jogkövető magatartásának erősítéséhez is.⁶⁷

Ez a jogintézmény az előző két alfejezetben bemutatott jogintézményekhez hasonló okokból, leginkább tehát a szabályozás hiányosságai miatt, nem alkalmas hatékony kollektív igényérvényesítésre. A joggyakorlatban azonban sokszor előfordul effajta közérdekű igényérvényesítés, annak ellenére, hogy alkalmazhatósági köre szűk, hiszen csak az általános szerződési feltételek vizsgálatára terjed ki, és nem alkalmas minden sérelem orvoslására, kártérítési igények érvényesítésére sem. Pozitívuma az eljárást lezáró ítélet *erga omnes* hatályában rejlik.⁶⁸

Ezen alfejezetekben bemutatott jogintézmények és a levonható következtetések is azt mutatják, hogy a Magyarországon a kollektív igényérvényesítésre alkalmazott eszközök korántsem bizonyulnak hatékonynak, és szabályozási hiányosságokban szenvednek. A csoportos perlés bevezetésének szükségességét néhány évvel ezelőtt a jogalkotó is felismerte.

4. A csoport perlés bevezetésének hazai lehetősége 2010-ben

A 2010-ben az Országgyűlés elé terjesztett Törvényjavaslat a csoportos perlés egyedülálló modelljét kívánta bevezetni a magyar jogrendbe, de mégsem vált a hatályos eljárásjogi szabályok részévé.

Célszerű azonban felidézni azokat az innovatív, esetleg a jogalkotónak is címzett javaslatokat, melyek a joggyakorlatban eredményesen alkalmazható csoportos perlés magyarországi bevezetését szolgálhatják, akárhogy valósuljon meg ez jogpolitikai cél: akár valamely már meglévő

---

⁶⁵ Ptk. 6:105. § (3) bekezdés

⁶⁶ Ptk. 6:105. § (4) bekezdés

⁶⁷ MOLNÁR GÁBORNÉ – ZSIGMONDNÉ DR. BENKE ÉVA: Az ügyészség és a fogyasztóvédelem, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (3. évf.) 2. szám, 97.

⁶⁸ BAKOS KITTI: A fogyasztói csoportok igényérvényesítése, Fogyasztóvédelmi Szemle, 2010. (4. évf.) 2. szám, 117.

modell lemásolásával, kisebb módosításával, vagy több típus ötvözetével, esetleg egy teljesen új csoportos igényérvényesítéssel.

4.1. A Törvényjavaslat szabályai

A Törvényjavaslat szabályai a Pp. XXII. fejezetében kaptak volna helyet.⁶⁹ Ez azt jelenti, hogy a csoportos keresetindítás a különleges perek közé került volna. Továbbá a csoportos keresetindításra vonatkozó szabályok, hasonlóképp a többi különleges per normáihoz, *lex speciálisként* viszonyultak volna a Pp. I-XIV. fejezetében található rendelkezésekhez: azaz a Pp. általános szabályait a XXII. fejezetben megjelölt eltérésekkel kell alkalmazni.⁷⁰

Itt kell megemlíteni, hogy a mindössze 2 §-ból álló törvénytervezet második szakaszában utal arra, hogy a Törvényjavaslat a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba, és rendelkezéseit a hatálybalépést követően indult eljárásokban és a megismételt eljárásokban kell alkalmazni.⁷¹ A rendkívül szűk felkészülésre szabott idő a jogkereső közönségben okkal váltott ki negatív kritikát.

A Törvényjavaslat a Pp. logikáját követve elsők között határozza meg, mely feltételek megvalósulása szükséges ahhoz, hogy csoportos keresetindításra legyen lehetőség. Az előterjesztés szerint az effajta csoportos igényérvényesítés vagy kérelemre indul, vagy külön törvényi felhatalmazás alapján. Ha a csoportos keresetindítást a kezdeményező kérelme alapozza meg, szükséges a jelentős számú természetes vagy jogi személyt érintő jogvita megléte, melyben a közösen érvényesíteni kívánt jog azonos és hasonló ténybeli alapokon nyugszik. Emellett objektíven meghatározhatónak kell lennie azon tényeknek és jellemzőknek, melyek leírják a jogvitában érdekelt csoport tagjait.⁷²

A jogvitában közvetlenül érdekelt természetes és jogi személyek mellett a javaslat az olyan civil szervezeteknek is megengedi a csoportos keresetindítást, melyek alapító okiratuk szerint a jogvitával összefüggő területen érdekvédelmet és jogvédelmet látnak el. Emellett a kereset megindítására jogosult az ügyész, és külön jogszabályban erre feljogosított közigazgatási szerv is.⁷³

---

⁶⁹ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdés

⁷⁰ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 347. § (1) bekezdés

⁷¹ Törvényjavaslat 1. § (2) bekezdés

⁷² Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 347. § (2) bekezdés

⁷³ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 347. § (3) bekezdés

Csoportos keresetindítás alapján folyó per a megyei bíróság⁷⁴ hatáskörébe tartozik,⁷⁵ az illetékességre az általános szabályok az irányadók.

A javaslat következő fejezetének címe is elárulja, hogy a csoportos keretindítással az előterjesztő az egységes pertársaságon alapuló⁷⁶, ám némileg módosított, speciális pertársaságot kíván létrehozni. Ezen pertársaság többletjogosultsága abban nyilvánul meg, hogy a pertársak többségi döntés formájában a többi pertársra kiterjedő hatállyal tehetnek egyezségekre vagy jogról való lemondásra vonatkozó nyilatkozatot, emellett a kedvezményező kiemelt szerepet élvez a nyilatkozatok szempontjából.⁷⁷ A bíróság elsődlegesen az ő cselekményeit és előadásait veszi figyelembe.⁷⁸

Az előterjesztés következő fejezete a csoportos perlés vitatott tárgykörét szabályozza, a képviselőt kérdését. A javaslat szerint kötelező a jogi képviselőt ilyen perek esetében.⁷⁹ A csoportos keresetindítás során minden felperesnek ugyanaz az egy jogi képviselője van. A csoportos per lefolytatásához szükséges tehát ügyvédi megbízási szerződés, mely bizonyos tekintetben speciális, hisz tartalmazza a keresetben érvényesíteni kívánt jogot, és az azok alapjául szolgáló tények leírását; valamint azt is, hogy a per csoportos keresetindítás alapján folyik. A szerződésnek tartalmaznia kell a jogi képviselő utasításának és a jogi képviselőt visszavonásának a szabályait is, valamint ki kell térni benne a perköltség viselésére és a jogi képviselő díjazására is.⁸⁰ Kimondható tehát, hogy ez a szerződés a pertársaság tagjai, valamint a csoporttagok és az ügyvéd közötti jogviszonyt hivatott rendezni.⁸¹

Csoportos perlés esetén sarkalatos kérdés a perköltség viselésének szabályozása is. Az ügyvédi megbízási szerződésben leírtakon túl kógens előírások is vonatkoznak a költségek megosztására. Értelemszerűen a felperes által megelőlegezendő perköltség megfizetéséért a csoportos keresetindítást kezdeményező a felelős.⁸² A csoportos keresetindítás nem zárja ki azt, hogy bármely fél az általános eljárás szabályok szerint költségmentességet kérjen.⁸³ Egyebekben a bíróság a perköltséget az

---

⁷⁴ 2012. január 1-jétől: törvényszék.

⁷⁵ Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348. §

⁷⁶ Pp. 51. § a) pont

⁷⁷ HORVÁTH ANDRÁS LL. M.: Magyar versenyjogi fejlemények – informátori díj, legal privilege és a csoportos per, Magyar Jog, 2010. 9. szám, 541.

⁷⁸ Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348/A. § (2) bekezdés

⁷⁹ Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348/B. § (1) bekezdés

⁸⁰ Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348/B. § (2) bekezdés

⁸¹ HORVÁTH ANDRÁS LL. M.: i.m. 534.

⁸² Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348/C. § (1) bekezdés

⁸³ Törvényjavaslat I. § (1) bekezdésén belül: 348/C. § (2) bekezdés

általános szabályok szerint állapítja meg azzal, hogy ha a csoportos keresetindítást kezdeményező megfelelően bizonyítja a csoport létszámát, a bíróság a perköltséget úgy állapítja meg, mintha a csoport minden tagja perben állna. Továbbá, ha az ítélet joghatálya az ítélet jogerőre emelkedését követően valamely eredetileg perben nem álló felperesre is kiterjed, a bíróság a jogerős ítéletben foglalt döntést figyelembe véve arányos perköltséget állapít meg.⁸⁴

A keresetindítást tekintve is a Pp. általános szabályaira támaszkodik a Törvényjavaslat. A Pp. 121. §-ban előírtakon túl a keresetlevélnek kifejezett kérelmet kell tartalmaznia arra, hogy a bíróság a keresetlevelet a Pp. XXII. fejezete szerint bírálja el. Fel kell tüntetni azon tényeket, körülményeket, melyek fennállása esetén valamely személy felperesként a csoporthoz csatlakozhat, valamint szükséges a már említett ügyvédi megbízási szerződés.⁸⁵ A csoportos keresetet indító személy kérheti, hogy a bíróság a jogsértést és a jogkövetkezményeket a jogvitában érdekelt csoport minden tagjára perben állás nélkül is állapítsa meg.⁸⁶

A bíróság a csoportos keresetindítás tárgyában érkezett keresetlevelet azonnal, de legkésőbb 15 napon megvizsgálja, és amennyiben nem szükséges megtennie a Pp.124.§ (1)-(2) bekezdésében előírtakat, a keresetlevelet azzal küldi meg az alperesnek, hogy 15 napos jogvesztő határidőn belül, mellőzés terhe mellett nyilatkozzon.⁸⁷ A csoportos keresetindítás megengedhetőségéről a bíróság végzésben dönt, legkésőbb a kereset beérkezését követően 45 napon belül. Az elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.⁸⁸ A végzésnek a Pp. 220. §-ban előírtakon túl tartalmaznia kell azon feltételeket, melyek fennállása esetén a csoporthoz csatlakozni lehet; továbbá a csoporthoz való csatlakozásra nyitva álló határidőt, melyet a csoportos keresetet indító személy kérelme alapján 30-120 napban lehet meghatározni.⁸⁹

A csoportos keresetindítás megengedéséről szóló végzés jogerőre emelkedését követően a kezdeményező fél jogosult a csoportos per megindulását nyilvánosságra hozni, vagy a jogvitában érdekelt csoport tagjait a csoporthoz való csatlakozásra felhívni, ez azonban nem ütközhet jogszabályba.⁹⁰ A csoportos keresetindításhoz való csatlakozást a jogvitában érdekelt csoport tagja a csoportos keresetindítást kezdeményezőhöz vagy a bírósághoz címzett nyilatkozattal kérheti. Ezzel

---

⁸⁴ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/C. § (5) bekezdés

⁸⁵ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/D. § (1) bekezdés

⁸⁶ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/D. § (2) bekezdés

⁸⁷ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/E. § (1) bekezdés

⁸⁸ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/E. § (2) bekezdés

⁸⁹ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/E. § (3) bekezdés

⁹⁰ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/F. § (1) bekezdés

egyúttal köteles a már említett ügyvédi megbízási szerződést elfogadni, valamint a jogi képviselő részére a per vitelére meghatalmazást adni.⁹¹

Az előterjesztés 1. §-ának utolsó része a csoportos kereset alapján folyó eljárást lezáró határozatokról értekezik. A normaszöveg szerint a csoportos keresetnek helyt adó ítéletnek a törvényben meghatározottakon kívül tartalmaznia kell azon adatokat, melyek alapján az érdekelt csoport tagjai meghatározhatóak, továbbá e tények bizonyításának módját is. Ezen kívül – kérelem esetén – az ítélet tartalmazza a jogsértés bekövetkeztének tényét, valamint a jogkövetkezményeket, különös tekintettel a kártérítésre.⁹² A bíróság erre irányuló kérelem esetén azt is elrendeli, hogy a csoportos keresetnek helyt adó jogerős ítéletet az alperes költségén nyilvánosságra hozzák oly módon, hogy arról a jogvitában érdekelt csoport tagjai minél nagyobb számban tudomást szerezzenek.⁹³

A jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követően egy éven belül a jogvitában érdekelt olyan csoport tagja, aki a perben félként nem szerepelt, bejelentheti a bíróságnak, hogy nem kívánja, hogy a jogerős ítélet hatálya rá is kiterjedjen. A bíróság a kérdésben végzéssel dönt, mely ellen nincs helye külön fellebbezésnek. Az egy éves határidő elmulasztása esetén igazolással lehet élni.⁹⁴

Hasonló eljárás során a jogerős ítélet nyilvánosságra hozatalát követő két éven belül a jogvitában érdekelt csoport olyan tagja, aki a perben félként nem szerepelt, kérheti a bíróságtól annak megállapítását, hogy a jogerős ítélet hatálya rá is kiterjedjen. Ennek feltételek, hogy az előző bekezdésben meghatározott kérelmet nem nyújtott be, és a kérelméhez mellékeli azon bizonyítékokat, melyek igazolják, hogy az adott csoport tagja. A kérelemről a bíróság végzéssel dönt. A helyt adó döntést közli az alperessel, ez ellen az alperes fellebbezhet.⁹⁵

A Törvényjavaslat végül kiemeli, hogy a csoportos keresetindítás alapján lefolyt eljárás végén hozott jogerős ítélet minden csoporttag számára *res iudicatát* eredményez. A jogvitában érdekelt csoport tagjai az ítéletben elbírált jogot bíróság előtt nem érvényesíthetik. Természetesen ezen előírás alól kivétel az a csoporttag, aki a fentebb leírtak szerinti eljárás során kérelmezte a bíróságnál, hogy rá ne terjedjen ki a jogerős ítélet hatálya.⁹⁶

---

⁹¹ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/F. § (2) bekezdés

⁹² Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/G. § (1) bekezdés

⁹³ Törvényjavaslat, 1. § (1) bekezdésén belül: 348/G. § (2) bekezdés

⁹⁴ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/G. § (3) bekezdés

⁹⁵ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/G. § (4) bekezdés

⁹⁶ Törvényjavaslat 1. § (1) bekezdésén belül: 348/G. § (5) bekezdés

A Törvényjavaslat vegyes rendszert hozott volna létre a csoportok képzését tekintve azáltal, hogy mind az opt-in, mind az opt-out keresetek lehetőségét megteremtette. Egyfelől ugyanis az előírások szerint meg kell jelölni a keresetlevélben a csoportképző tényezőt, másfelől viszont lehet kérni az ítélet hatályának kiterjesztését a csoport minden tagjának perbelépése nélkül. Épp ez a látszólag praktikus megoldás volt a Törvényjavaslat számos kritikusa szerint az előterjesztés kidolgozatlanságának, hiányosságainak a legfőbb oka.⁹⁷

4.2. Javaslatok, kritikai észrevételek

Az egész polgári eljárásjogra némely tekintetben alapelvi szinten ható új jogintézmény bevezetését a magyar jogrendszerbe hosszadalmas, részletes, átgondolt, több szereplős munkának kell megelőznie, hogy működőképes koncepció jöhessen létre.

Figyelemre méltó, hogy a Törvényjavaslat kritikusaik többsége az amerikai modellhez, mint legelső modellhez viszonyítva, a *class action* alaptéziseit figyelembe véve vizsgálta a javaslatot. A Törvényjavaslat szabályai azonban nem egyértelműen épülnek az opt-out modell előírásaira, másfelől az amerikai szabályozás lényegi fordulatait nem veszik át.

A javaslat legnagyobb dogmatikai hibájának azt tartom, hogy nem teszi le egyértelműen a voksát, sem az opt-in, sem az opt-out modell mellett. A vegyes rendszer elemzése azt mutatja, hogy ez a modell mindkét típus negatívumait ötvözi.

Aggályosnak tartom azon rendelkezéseket, melyek alapján az ítélet megszületése után is ki-, illetve beléphetnek egyes csoporttagok a csoportba/csoportból. Ez olyan javaslati elem, mely bármely jogrendszerben aláássa a jogbiztonság követelményét. Ez is azt támasztja alá, hogy az opt-out modell hatékonyabb megoldás, hiszen az ítélet megszületése előtt, a csoport létrejöttkor, illetve később is, az amerikai modell szerint a csoporttagok eldönthetik, hogy a csoport tagjai kívánják-e lenni, s egyúttal kívánják-e, hogy a majdan megszülető ítélet hatálya rájuk is kiterjedjen.

Ehhez kapcsolódóan azt a szabályozási technikát sem tartom helyesnek, mely tulajdonképpen összemossa a magánszemélyek és egyes közérdekű kereset megindítására jogosult szervek eljárását. A magánjogi jellegű

---

⁹⁷ HORVÁTH ANDRÁS LL. M.: Magyar versenyjogi fejlemények – informátori díj, legal privilege és a csoportos per, Magyar Jog, 2010. 9. szám, 541.

csoportos igényérvényesítésnek, illetve a közérdekből történő csoportos pernek más a célja, így elkülönült szabályozást igényel e két eltérő típusú intézmény.

Helytálló azt a gondolat, mely szerint szektor-specifikus szabályozásra van szükség, ellentétben az USA generális szabályozásával. A közérdekű és a magánjogi jellegű igényérvényesítés szabályozása külön kezelendő, azonban a kollektív magánjogi igényérvényesítés során hatékony lehet egy átfogó szabályrendszer megalkotása.

Fenti problémák mellett az előterjesztés számos lényegi kérdést nem szabályoz. Nem tisztázza a csoport kialakításának módját, a csoporttagok egymáshoz való viszonyát, nem követi az amerikai modell azon dicsérendő jellemvonását, mely részletesen meghatározza a reprezentatív felek eljárását és kötelezettségeit, továbbá tisztázatlan az ítélet végrehajtásának kérdése is.

A szabályozás nem követi az amerikai csoportos igényérvényesítési modell eredményességét szolgáló költségviselési és ügyvédekre vonatkozó szabályokat, de eltérő, kontinentális jogrendszerben ismeretes vagy egyedülálló, de eredményes másik módszert sem alakít ki. Ezáltal elvágja annak lehetőségét, hogy a jogintézmény hatékonyan működhessen. Meggyőződésem, hogy az eredményes csoportos igényérvényesítés egyik alappillére az olyan költségviselési szabályozás és kötelező jogi képviseletre vonatkozó szabályozás, mely serkenti a perlési kedvet, és a felperesek oldalán megjelenő kockázatokat mérsékli.

Ez a Törvényjavaslat jogrendszerbe történő beépítése esetén nem működhetett volna eredményesen. Jobb megoldásra van tehát szükség. Olyan megoldásra, amely tartalmazza az amerikai rendszer hordozta előnyöket, de kontinentális jogi környezetben is működik.

Záró gondolatok

Ahogy említettem, a Kormány a 2015. január 14-ei ülésén elfogadott Új Polgári Perrendtartás Konceptiója szerint Magyarországon szükség van a csoportos perlés intézményének bevezetésére. A koncepció a korábban ismertetett jelenlegi jogérvényesítési mechanizmusok ismeretében az opt-in modell bevezetését tartja indokoltnak. A csoportper szabályait a Pp-ben vagy egy külön törvényben kell szabályozni. A Pp-be kerülő szabályokat a felekre és egyéb perbeli személyekre vonatkozó szabályok, vagy a különleges perekre vonatkozó szabályok között kell elhelyezni. Nem eldöntött kérdés még, hogy a csoportos perlést minden perben lehetővé

Internetes hivatkozások

Az új Polgári Perrendtartás Konceptiója – a Kormány 2015. január 14-ei ülésén elfogadott koncepció

(<http://www.kormany.hu/download/f/ca/30000/20150128%20Az%20%C3%BAj%20polg%C3%A1ri%20perrendtart%C3%A1s%20koncepti%C3%B3ja.pdf>) (*letöltve: 2015. május 29.*)

Közérdekű keresetet indított az ingatlandepo ügyben a GVH (<http://www.jogiforum.hu/hirek/26927>) (*letöltve: 2012. január 10.*)

T/11332. számú törvényjavaslat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. számú törvény módosításáról

(<http://www.parlament.hu/irom38/11332/11332-0006.pdf>) (*letöltve: 2011. szeptember 3.*)

***

Possibilities for collective litigation in Hungary

Summary

According to the New Concept of Code of Civil Procedure passed by the Government on the 14th of January, 2015, the adoption of group litigation is necessary in Hungary. Before the adoption and development of this new legal institution it is important to review the presently applicable Hungarian possibilities for collective litigation. Through the detailed description of assignment, joinder and some opportunities for bringing action for the public interest, the study examines how the collective litigation is possible according to our present substantive and procedural rules in the Hungarian legal system. In addition, the study also deals with the question of the application of the legislation in force during the efficient development of the new legal institution.